

Γράφουν ο Γρηγόρης Χρονόπουλος και ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ...



# Ένας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις

Γιώργο, γεια σου.

Με τις αναμνήσεις πάλι. Μου έστειλαν ένα Email- ηλεκτρονικό γράμμα λέγεται ή μήνυμα, γιατί στην ουσία δεν ήταν γράμμα, είχε εικόνες κι εκεί ήταν οι αναμνήσεις.

Εικόνες από τα παλιά... νοικοκυριά. Το σίδερο με τα κάρβουνα, το φανάρι, εκείνο το... ψυγείο αέρος! Την κλούβα, παιδί μου, με τη λεπτή κρισάρα για να περνάει ο αέρας, να κρατάει τα τρόφιμα όσο γίνεται περισσότερο. Μέχρι που ήρθε το ψυγείο με τον πάγο, η παγονιέρα, που τον αγοράζαμε με την κολώνα. Την παγοκολώνα που την άφηναν στην πόρτα.

Στο χωριό ούτε ο πάγος υπήρχε. Θυμάμαι στα παιδικά μου χρόνια ρίχναμε το καρπούζι στο πηγάδι για να είναι δροσάτο και το κρασί, τη μπουκάλια δεμένη, κρεμασμένη κι αυτή στο πηγάδι. Εδειξε πολλά παλιά, το μαγκάλι, την πυροστιά και μου θύμισε και το ψυστήρι και το μύλο του καφέ.

Κι ήρθε η γιαγιά στη μνήμη, σαν παρουσία, που έψηνε τον καφέ και της ζητούσα να βουτήξω το ψωμί μου. Και ξέρεις τι άλλο ένιωσα έτσι ζωηρά; Τη βρυσούλα στον τοίχο με τη λεκάνη για το νύψιμο. Ήταν απαραίτητο να νυφτούμε το πρωί, πριν πούμε καλημέρα.

Τα ζήσαμε, φίλε, κι ας φαίνονται τόσο μακρινά. Και τα βρήκαμε κι εδώ τα πρώτα χρόνια. Πόσοι είχαν ψυγείο στη δεκαετία του πενήντα; Είχαν το icebox με τον πάγο κι έβραζαν τα ρούχα και ήταν και κείνη η μήτρα με τις πέννες για το μπάνιο και το μαγείρεμα πολλές φορές.

Εσύ δεν ήρθες νωρίς, δεν τα θυμάσαι όλα. Τους θυμάσαι εκείνους τους δίσκους του μεγάλους που αγοράζαμε όλοι από το ODEON; Κάπου ξεχασμένοι, αν υπάρχουν, μαζί με τα στεγνωμένα δάκρυα εκείνου του πρώτου καιρού της ξενιτειάς.

(Συγγνώμη, κάνω παρένθεση. Ο Κώστας ο Ζαχαρόπουλος - η ψυχή του Οντεον - έχει πολλά ωραία παλιά τραγούδια στο Φείξ Μπούκ) μη μου ζητάς περισσότερα, είμαι θύμα της εξέλιξης, για να κατεβούμε στο σήμερα... Το ξέρεις, μου πήρανε καινούριο κομπιούτερ κι είμαι... μαθητευόμενος. Για την εξέλιξη και αλλαγές στους καιρούς μας. Γιατί σήμερα, δεν ακούς μόνο μουσική από το τηλέφωνο, παίρνεις ταινία από το κινητό. Και αλλάζει η τεχνολογία κάθε μέρα, τόσο που πρέπει να ξαναμάθω τα κουμπιά του Υπολογιστή, όπως λέγεται στα ελληνικά τούτο το μαραφέτι. Κι έρχεται σαν απόπνος εκείνο το λεγόμενο «τώρα στα γεράματα μάθε, γέρο, γράμματα.»

Και είναι τόσες οι αλλαγές, π' ανάθεμά τες που μας κανουν τη ζωή εύκολη, αλλά δεν έχουμε καταλάβει ότι πληρώνουμε και ακριβά μάλιστα γι' αυτές τις ευκολίες.

Γιατί, Γιώργο μου, οι ανέσεις έχουν γίνει ανάγκες και δουλεύουμε γι' αυτές. Η ζωή μας όλη έχει εξελιχθεί πάνω στις ανέσεις. Έχεις προσέξει και κάτι άλλο; Απλοποιούνται πολλά και ντύσιμο και σπίτι και επισημότητες, για να έχουμε περισσότερο ελεύθερο χρόνο και να δουλεύουμε και να αγοράζουμε. Και να μαθαίνουμε, να προσαρμοζόμαστε στις αλλαγές. Να μαθαίνουμε! Όχι μόρφωση, γενικά κι εγκυκλοπαιδική μόρφωση, μόνο εξειδίκευση, προσαρμογή, γνώσεις πρακτικές, αναπροσαρμογή. Για σκέψου το και πλάτυνε λίγο την παρατήρηση. Βγήκε το κινητό τηλέφωνο. Μεγάλη ευκολία. Αλλά δεν είναι μόνο για άμεση επαφή. Και μουσική και με την εξέλιξη και φωτογραφία και μηνύματα, μέχρι και κινηματογραφική ταινία και γενικές πληροφορίες στο τηλέφωνο! Και αλλαγές... κάθε μέρα το νέο, το καλύτερο! Πόσα λεφτά για την προσαρμογή; Και βρέθηκα κι εγώ να εκπαιδεύομαι στην προσαρμογή! Τώρα στα γεράματα να είμαι... μαθητευόμενος!

Αλλά ο ποιητής είπε «και τα πανιά μου όσο κρατήσουν κι ο Θεός μου». Κι εγώ λέω, πήρε να βραδιάζει. Και λοιπόν; «δεν το έχω πως πεθαινω, μα όσο ζω τόσο μαθαίνω» που λέγανε οι γέροι. Δεν είναι όμορφη η ζωή, ρε φίλε, στην Τρίτη ηλικία; Εκείνο που μετράει είναι με τι θα γεμίσεις.

Τ Ω Ρ Α Τ Ο Ξ Ε Ρ Ω

Τώρα το ξέρω

Υπαρχουν κι όνειρα ανεμολούλουδα

Και ορια που βάζουν χειροπέδες.

Υπάρχει και η κάθε μέρα

Που κυλάει στο δρόμο

Άοσμη και άχρωμη.

Υπάρχει και η μοναξιά του πλησίον

Και κείνη η κουρσεμένη εμπιστοσύνη.

Υπάρχουν και σταυροί.

Για μνήματα, για ώμους

Για φυλαχτά, για σεβασμό.

Τώρα το ξέρω

Υπάρχει κι η ελπίδα,

Δώσ μου το χέρι σου,

Υπάρχουμε κι εμείς.

Γρηγόρης

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γειά σου κι' εμένα Γρηγόρη με το ποίημά σου που σχεδόν πάντα με αγγίζει. Όμως, δεν απολαμβάνουν μόνο οι αναγνώστες μας τις αναμνήσεις σου, τις απολαμβάνω κι' εγώ επειδή μαθαίνω πράγματα για τη ζωή στην Ελλάδα, επειδή στην Αίγυπτο ήταν κάπως διαφορετική. Στην Αλεξάνδρεια μόνο οι ραφτάδες είχαν σίδερο με κάρβουνα και θυμάμαι έναν θείο ρά-



φτη που όταν πηγαίναμε στο μαγαζί του έκοβε μια χοντρή φέτα ψωμί και την έψηνε πάνω στα κάρβουνα στο σίδερο για να πάρει χρώμα και μια μυρωδιά που σου άνοιγε την όρεξη.

Στο σπίτι η μάνα μου είχε δυο σίδηρα και ενώ το ένα ζεσταινόταν πάνω στην «γκαζιέρα», σιδέρωνε με το άλλο το ζεστό.

Δεν ξέρω αν είχατε εσείς «γκαζιέρα», που λειτουργούσε με μια τρόμπα γκαζιού (κεροζίνη) και ήταν ο μόνος τρόπος μαγειρέματος πριν τον ηλεκτρισμό, αν και στα πλούσια σπίτια χρησιμοποιούσαν αεριοφως για το μαγείρεμα. Επειδή εμείς δεν είχαμε πηγάδια για να κρυώνει το νερό, χρησιμοποιούσαμε μια πανάρχαια αιγυπτιακή εφεύρεση, τον «γκουλέ», ένα πορώδες πλίνθο δοχείο που «ίδρωνε» με το νερό που έβγαине από τους πόρους του και με την εξάτμιση τις ζεστές ημέρες δροσιζόταν το νερό του.

Στις εκδρομές μας βάζαμε το καρπούζι στη θάλασσα για να δροσιστεί και όταν είχαμε πυρετό η μάνα μας έβαζε στο μέτωπό μας φλούδες αγγουριού για να μάς δροσίσει ή και κομπρέσες με ξύδι. Γιατροσόφια, αλλά δοκιμασμένα, όπως οι βεντούζες!

Θυμάμαι πολύ καλά τις μητέρες με τις πέννες, αντί τα σημερινά ορολόγια για τον ηλεκτρισμό και εκείνες οι τεράστιες πέννες τί αξία είχαν τότε... Η θεία Αννίκα, που μάς έκανε την πρόκληση για να μεταναστεύσουμε στο Αντελάιν, όταν έλεγε «ξιπενιάρικα» εννοούσε τα Woolworths επειδή πωλούσαν πολύ φθηνά προϊόντα πριν εξελιχθούν στα τεράστια σουπερμάρκετ.

Η έλλειψη χώρου δεν μου επιτρέπει, φίλε Γρηγόρη, ν' ασχοληθώ με την νέα τεχνολογία, άλλωστε συμφωνούμε σ' αυτό τον τομέα, όμως χωρίς την νέα τεχνολογία θα ήταν πολύ δύσκολη η κυκλοφορία παροικιακών εφημερίδων. Το κόστος θα ήταν πολύ μεγάλο αν οι υπολογιστές δεν αντικαθιστούσαν τους λινούτες, που ήταν και το πρώτο μου επάγγελμα, αλλά και με την εξέλιξη των εκτυπωτικών μηχανημάτων.